קיצור שלחן ערוך — שלא להתקשות על המת יותר מדי

אֵין מִתְקַשְּׁשִׁין עַל הַמֵּת יוֹתֵר מִדַּי, שֶׁנֶּאֱמַר, אַל תִּבְכּוּ לְמֵת וְאַל תָּנוּדוּ לוֹ. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְכִי אֶפְשָׁר לוֹמַר כֵּן. אֶלָּא עַל תִּבְכּוּ לְמֵת יוֹתֵר מִדַּי, וְאַל תָּנוּדוּ לוֹ יוֹתֵר מִכְּשֶׁעוּר. הָא כֵּיצַד. שִׁלְשָׁה יָמִים לְבֶכִי, שִׁבְעָה לְהֶסְפֵּד, וּשְׁלֹשִׁים לְגִהוּץ וּלְתִסְפֹּרֶת (וְכִמְבֹאָר לְעֵיל). מִכָּאן וְאֵילָךְ, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אִי אַתֶּם רַשָּׁאִים לְרַחֵם עָלָיו יוֹתֵר מִמֶּנִּי. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַמִּתְקַשֶּׁה עַל הַמֵּת יוֹתֵר מִדַּי, עַל מֵת אַחֵר הוּא בוֹכֶה. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בִּשְׁאָר הָעָם. אֲבָל תַּלְמִיד חָכָם, הַכֹּל לְפִי חָכְמָתוֹ. וּמָכָל מָקוֹם, אֵין בּוֹכִין עָלָיו יוֹתֵר מִשְּׁלֹשִׁים יוֹם, דְּלָא עָדִיף מִמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, דִּכְתִיב בּוֹ, וַיִּבְכּוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת מֹשֶׁה וְגוֹ'. שְׁלֹשִׁים יוֹם.

אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֶחָד מִבְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה שֶׁמֵּת, יִדְאֲגוּ כָּל הַמִּשְׁפָּחָה. מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה, לְכִפָּה שֶׁל אֲבָנִים, כֵּיוָן שֶׁנִּזְדַּעְזְעָה אַחַת מֵהֶן, נִזְדַּעְזְעוּ כֻּלָּן. כְּלוֹמַר, שֶׁמִּדַּת הַדִּין מָתוּחָה כְּנֶגְדָּם עַד שֶׁתִּתְרַפֶּה מְעַט מְעָט. כִּי כָל שִׁבְעָה, הַחֶרֶב שְׁלוּפָה, וְעַד שְׁלֹשִׁים, הִיא רוֹפֶפֶת, וְאֵינָהּ חוֹזֶרֶת לְתַעְרָהּ עַד אַחַר שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ. לְפִיכָךְ שְׁלֹשָׁה יָמִים הָרִאשׁוֹנִים, יִרְאֶה הָאָבֵל אֶת עַצְמוֹ, כְּאִלּוּ חֶרֶב מְנַחַת לוֹ בֵּין כְּתֵפָיו. מִשְּׁלֹשָׁה וְעַד שִׁבְעָה, כְּאִלּוּ זְקוּפָה כְּנֶגְדּוֹ בְּקֶרֶן זָוִית. מִשִּׁבְעָה וְעַד שְׁלֹשִׁים, כְּאִלּוּ עוֹבֶרֶת לְפָנָיו בַּשּׁוּק. וְאַחַר כָּךְ כָּל אוֹתָהּ הַשָּׁנָה, עֲדַיִן מִדַּת הַדִּין מְתוּחָה כְּנֶגֶד אוֹתָהּ הַמִּשְׁפָּחָה. וְאִם נוֹלַד בֵּן זָכָר בְּאוֹתָהּ מִשְּׁפָּחָה, נִתְרַפְּאָה כָּל הַמִּשְׁפָּחָה. וְדַוְקָא זָכָר. דְּזָכָר בָּא לָעוֹלָם, שָׁלוֹם בָּא לָעוֹלָם. וְכֵן אֶחָד מֵהַחֲבוּרָה שֶׁמֵּת, מִדַּת הַדִּין מְתוּחָה כְּנֶגֶד כָּל הַחֲבוּרָה וְיִדְאֲגוּ כֻּלָּם.

כָּל מִי שֶׁאֵינוֹ מִתְאַבֵּל כְּמוֹ שֶׁצִּוּוּ חֲכָמִים, הֲרֵי זֶה אַכְזָר. אֶלָּא יֵעוֹר מִשְׁנָתוֹ, וְיִפְחַד וְיִדְאַג וִיפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו, וְיַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה, אוּלַי יִנָּצֵל מֵחַרְבּוֹ שֶׁל מַלְאַךְ הַמָּוֶת. הֲרֵי הוּא אוֹמֵר, הִכִּיתָה אֹתָם וְלֹא חָלוּ, מִכְּלָל שֶׁצָּרִיךְ לְהָקִיץ וְלָחוּל וְלַחֲזֹור בִּתְשׁוּבָה.